

Брюксел, 13 май 2015 г.
(OR. en)

8784/15

RECH 109
COMPET 191
TELECOM 111

БЕЛЕЖКА

От:	Председателството
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	<i>Подготовка за заседанието на Съвета (Конкурентоспособност) на 28—29 май 2015 г.</i> Към отворена европейска наука и високи научни постижения — последващи действия във връзка с публичните консултации по „Наука 2.0“ - Ориентационен дебат

1. Въведение

„Наука 2.0“, наричана също „отворена наука“, включва постоянното развитие на начина, по който се осъществяват научните изследвания и се организира научната дейност. Тези промени в динамиката на науката и научните изследвания са възможни, благодарение на бързото разрастване на обема на данните и наличието на цифрови технологии, а тяхна движеща сила е глобализацията на научната общност, както и увеличаването на общественото търсене за преодоляване на големите предизвикателства на нашето време. Те оказват въздействие върху целия научноизследователски цикъл от началото на научните изследвания до тяхното публикуване, както и върху начина на организация на този цикъл.

Засегнати са институциите, занимаващи се с наука (научноизследователски организации, научноизследователски съвети, организации, провеждащи научни изследвания, финансови органи), както и начинът, по който науката се разпространява и оценява, например чрез поява на нови научни дисциплини, иновативни начини за публикуване (сред които значително нараства броят на списанията с отворен достъп) и промени в оценяването на качеството и въздействието на научните изследвания.

През юли 2014 г. Комисията започна обществена консултация на тема „Наука 2.0: наука в стадий на преход“, придружени от документ с необходимата информация. Консултациите приключиха на 30 септември 2014 г., като след тях бяха организирани четири работни семинара за различните заинтересовани страни за валидиране на констатациите. В информационната бележка¹ на Комисията, разпространена на заседанието на Съвета по конкурентоспособност на 3 март 2015 г., бяха открити основните констатации и препоръки, произтичащи от консултациите.

2. Отворена наука и качество и въздействие на науката: основни резултати от обществената консултация на тема „Наука 2.0: наука в стадий на преход“

Резултатите от консултацията сочат, че терминът „отворена наука“ може би по-добре отразява разглежданите по време на консултацията явления.

Мнозинството от участниците в консултацията смятат, че отворената наука ще повиши качеството и ще увеличи въздействието на науката, като я направи:

- *по-достоверна*, тъй като позволява по-ранна, по-добра и по-ефективна проверка на данните;
- *по-ефективна*, тъй като може да предотврати излишното дублиране със сходни научноизследователски дейности, извършвани на друго място по света, и разширява кръга на участващите в съвместна работа;
- *по-добре съответстваща* на обществените нужди на гражданите, тъй като науката би могла да стане по-прозрачна и отворена от всякога;
- *будеща по-голямо доверие*, тъй като въпросите на интегритета на научните изследвания могат да се решават по-добре в отворен и прозрачен контекст;
- *по-приобщаваща*, тъй като включва по-широк спектър от „производители“ на научни знания не само от академичните среди;
- *глобална*, тъй като улеснява международно организирани научни изследвания с определена мисия, позволява на учените да обменят знания и данни преди публикуването и по този начин ускорява научния прогрес и прави иновациите по-бързо достъпни.

¹ Док. 6409/15.

Организираните от Комисията дискусии между различните заинтересовани страни относно „науката в стадий на преход“ включваха и дебат за измерването на „въздействието“ на научните резултати, отчитайки и видовете въздействия, които следва да бъдат измервани. Заинтересованите страни отбелязаха, че отворената наука би реагирала по-добре на обществените предизвикателства, като подчертаха, че отворената наука се стреми въздействието ѝ да не свежда само до високите научни постижения. В този контекст резултатите от обществената консултация сочат, че заинтересованите страни смятат за необходимо да се разработят алтернативни начини за измерване на въздействието на научните резултати (алтметрика), например като се отчита използването на социалните медии. Алтметриката ще позволи да се измери въздействието на научните изследвания по по-различен начин от традиционните библиометрични показатели, които се съсредоточават основно върху продуктивността (например броя на публикациите).

3. Потенциалът на отворената наука: политически съображения

Въпросите на отворената наука вече бяха засегнати по време на дебата за освобождаването на цифровия потенциал на Европа посредством отворени, свързани в мрежа и основани на интензивно използване на данни научни изследвания, който се проведе на заседанието на Съвета по конкурентоспособност на 3 март 2015 г. и на който беше изразена нарастваща подкрепа за принципите на отворената наука, например отворения достъп.

В някои области на отворената наука, по-специално що се отнася до отворения достъп до научни публикации и данни от научни изследвания, политиките се осъществяват както на равнище държави членки, така и в рамките на проекти по „Хоризонт 2020“. Някои политики все още не са разработени в достатъчна степен (например за алтметриката).

Новите реалности в сферата на науката, включително широкото използване на цифровите технологии, вече водят до по-добър обмен на знания между секторите и през границите, като улесняват дистанционната съвместна работа, работата в мрежа и създаването на нови партньорства. Ето защо, за да стимулираме прилагането на принципите на европейското научноизследователско пространство, трябва напълно да освободим потенциала на отворената наука, като разпространяваме високите постижения и разширяваме участието на изследователите в съвместните европейски програми и инициативи.

Време е да се направи преглед на различните елементи, те да бъдат свързани и да се разработи широкообхватна, последователна и отворена политическа концепция за отворената наука в Европа и по света. Развитието на все по-отворено европейско научноизследователско пространство се подкрепя от развитието на цифровия единен пазар, в който вече няма национална изолираност.

Последователната политическа концепция би могла да послужи за основа на евентуална програма за европейска отворена наука. Подобна програма би могла да включва насърчаване на отворената наука чрез стимули и премахване на пречките, например повишаване на оперативната съвместимост на данните и договаряне на принципите за интегритет на научните изследвания, създаване на подходящи инфраструктури за научните изследвания, като хранилища за научна информация и изчисления в облак, насърчаване на отворената наука в рамките на европейското научноизследователско пространство, разпространение на високите постижения, насърчаване на по-широко участие и съдействие за съвместна работа на държавите членки по обществените предизвикателства, както и насърчаване на отворената наука в рамките на „Хоризонт 2020“.

Европа трябва да е начело на световния преход към отворена наука и да се стреми да преобрази начина, по който се провеждат научните изследвания, за да може да извлече социално-икономическа полза за своите граждани и бизнеса.

Въпроси за дебата

1. *Съгласни ли сте с идеята за разработване на програма за европейска отворена наука?*
2. *Какви конкретни действия следва да бъдат предприети на европейско и национално равнище за преминаване към програма за европейска отворена наука? Как би могъл този процес да допринесе за по-нататъшното развитие на европейското научноизследователско пространство, да повиши качеството и да увеличи въздействието на науката, както и да подпомогне разпространението на високите постижения и разширяването на участието?*
3. *Какъв е най-добрият начин за участие на заинтересованите страни (изследователи, студенти, университети, финансови органи, бизнеса) в процеса, свързан с отворената наука?*